

ՀԱՆԴԷՍ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԾԱՂԿԱՔԱՂ ՅՕՏԱՐԱԶԳԻ ՔԵՐԴՈՂԱՅ

ՅԱԻԴՈՍՏՈՍ ԿԵՍԱՐ

Ո՛ր արդեօք, Ազգոստէ, զինչ Հարց խընամ կամ Կուրիտեանց,
Շըքեղաշուք մեծ պարգևօք յաւէտ ընդ դարս առյապայ՝

Յարձանագիրս յաւերժայոչ

Եւ պերճ անուամբք ըզլաւութիւնսդ հըռչակեսցէ :

Ո՛վ վեհափառդ իշխանաց՝ յոր ինչ ուրեք ծագէ արեւ
Ի մարզըս բնակաւէտս, զոյր վինդելիք սուն մի յառաջ,

Զիւրկք յօրինացն հռովմէական,

Զարիսականդ ուսան ըզգոռ քո զօրութիւն :

Զի քո զօրօքդ ամենին Դրուսոս ոչ մի եւեթ 'ի նուագս,
Գենանացւոց զազգ անհամբոյր և զբրեննացիս երազոտունս՝

Վանդեսց և արկ թաւալազլոր,

Եւ զկառուցեալ ամրոցս յԱլպիս սարսափելի :

Այն ինչ ահա սաստկադուպար վըճարեաց մեծն 'ի Ներոնս
Պատերազմ ահեղամարտ, և զհաւառք Ռետացիս

Աջող հմայիւքն յետս ընկըրկեաց :

Զարմանային յարիսական խազմից ռազմունս

Ո՛հ, յորպիսի և քանիօն տառապեցոյց 'ի նախճիրս՝
Ըզհոգիսն անձկակարօտս յօրհոս մահուն ազատաշուք .

Մինչ օրինակ իմն հարաւոյ

Կոծիցէ հողմ զանսաստ ալիսըն կոհակաց,

Եւ փեռեկեալ ցելուցուն ամպք 'ի բոյլ պարօռ բազմաստեղաց .
Սոյն 'ի հարուլ անվնհեր զոսիս ամբօխ գումարտակաց,

Եւ 'ի վարել 'ի հուր 'ի բոց՝

Ըզփռնչելովըն զերիվար 'ի խըրիւրնջիւն :

Զոր օրինակ զըլի թաւալ և ցրլադէմն Ափիդոս՝
Որ զԱպուլեանըն Դաւնեայ ողողանէ զպետութիւն,

Մինչ զայրացեալ չըրդի երկնէ

Ուռճաւէտ անդոց հեղեղ ուղիւնսսաստ .

Այսգունակ և Ելաւդիոս տապալէ գոռ յարձակմամբ՝
Ըզխուժադուժ պատենազէն ըզլոկ ջոյրացն ամբխութիւն,

Հընձեալ զյետինսն և զառաջինս՝

Յերկիր սըփռէ յաղթող՝ այլ իւր ոչ մի նախճիրք :

Սակայն դու զըսպայից սահա և ըզխորհուրդ և զքո հըմայս
Մատուցեր . քանզի քեզ Աղեքսանդրիս աղբսարկու՝

Յոր ինչ ուրեմն երաց աւուր

Ըզնաւակայսն և զապարանսըն սին թափուր,

Յետ երից հընգեակ ամաց բախտըն պայծառ գեղանըսիհ,
 Յաջող զելլս գուպարին ճակատամարտ յարդարեաց,
 Եւ հուսկ 'ի զլուխ արշաւանին՝
 Ըլդըրուատիս և զանձկային ընձեռեաց փառս:
 Ընդ քեզ կանդաբրիային՝ յառաջն աննուաճ՝ ըսքանչանայ,
 Մարն և Հընդիկն և թափառոտ խաղտիքն յապուշ կան հարեալք,
 Օ'ն, վաշ գու ինձ, իտալիայ
 Եւ դըլխոյին Հոսլմայ պաշտպանըզ մեծազօր:
 Քեզ Նիլոս՝ որ զիւր ծածկէ զաղբերակունսն՝ լլսէ,
 Քեզ իստրոս հըպատակէ, արշաւասոյրն և Տիգրիս,
 Եւ նհանգալիքն Աշխարհածով՝
 Որ միւմըռայ 'ի Բրիտանեայս 'ի հեռաւորս:
 Ըգքեզ պաշտէ Գալլիաստան ում ահ և հոյն չիք 'ի մահուց,
 Եւ խհստն աշխարհ իբերիայ, դքեզ մեծարեն Սիգամբրիացիք՝
 Զինուցն 'ի բաց եղեալ վառուածս,
 Որք 'ի խոշոշ 'ի կոտորածքս հեշտանան:

ՈՐԱՏԻՈՍ

ԴՐՈՒԱՏ ԵՒՆԱԿԱՆ ԿԵՆԱՅ

Վաշ երջանիկ որ 'ի զբաղմանցըն մեկուսի՝
 Իբր ըզնախկին մահացուաց ազգ,
 Ըզհայրենին արօրէ անդս եզամբք իւրովք,
 Ի տոկոսեաց զերծեալ բնաւից:
 Եւ ոչ զօրէն մարտիկ յահեղն յառնէ շիփոր,
 Ոչ յամենի չըրտնու ծովէ:
 Նա՛ յատենէն և 'ի չըքեզ ապարանից
 Խուսափէ ճոխ քաղաքացեաց:
 Արդ կամ՝ զուգէ զբարձրադիտակ կաղամախիս
 Ընդ ուռս որթոցն ընդ աճեցուն,
 Եւ գերանդեաւ զումպէտ կրտուեալ ըզսին ուղէշ՝
 Ըզայեկանսըն պատուաստէ:
 Եւ կամ դիտէ անդ 'ի ծործորս 'ի հեռաստան՝
 Ըզթափառոտ օդեաց ճահուկս,
 Կամ 'ի կահոյրս 'ի ջինջ պահէ զմըզեալ մեղերս,
 Կամ՝ զխօթ տըկար կըտրէ զխաշինս:
 Եւ մինչ աշունն յարտորէից վերամբառնայ
 Զփափուկ մըրգօք պըճնեալ զիւր զլուխ,
 Քանի հըրճուանք ում կըծուէ զտանձսըն պատուաստեալս,
 Եւ ըզխաղըր ծիրանափայլ,
 Քեզ, Պրիապէ, զոր ձօնեսցէ, և ով քեզ հայր
 Շահարունի՝ սահմանաց դէտ:
 Քաղցր է 'ի կողմն ընդ հինաւուրց լինել սղոցեաւ,
 Մերթ 'ի վերայ կարծըր սիզոյ,
 Ուր 'ի գըլել ուղիսից 'ի բարձըր դարափանց՝
 Հաւք 'ի պուրակլս ճըռուողեն,

Եւ խօխօջեն աղբելք 'ի ջուրց կարկաջասահ՝
ի նիրհ քաղցրիկ ձրգեալ յորդոր :
Այլ մինչ ձըմեռն որոտընդոստն Արամաղգայ
Յուզէ զանձրեւն ջաղբ և զձիւն ,
Կամ յամենուստ պառականօք վարէ յողումբ
Ձամեհի կինճա յընդդէմ դահողս ,
Կամ 'ի յողորկ պարզէ զանօսըր ցանցս 'ի ձողս՝
ի խարդաւանս կուղիս տորդըկաց ,
Եւ զնապաստակըն վատասիրտ կալու վարմիւ
Եւ զխորդ պանդուխտ՝ յորս հեշտալի ,
Ո՛ւմ բնաւ ընդ այս ոչ մոռացօնք լիցին աղէ
Հոգքըն տաղտուկք որ 'ի սիրոյ :

Թարգմ. Հ. Յովհ. Թորոսեան

ՈՐԱՏԻՈՍ

ՄԱՀ ՅՈՎՀԱՆՆԱՅ ՏՊԱՐՔ

Ո՛ւմ 'ի դէպ պահիցին մոհակորուստ այդ հանդերձանք .

Ձահիցդ յոյր պէտքս լուցանել .

Գանչէ սարսուէ պըղինձըն սուրբ . . .

Ո՛ւստ ուստեք գոյժդ աղիողորմ , յով ճեպլնթացք զօրականիդ ,
Թանձր ամբօխիւ յորձանապտոյտ առհասարակ գետահետեալ :

Փայլէ 'ի դէմքն խընդութիւն

Փառաց 'ի հուր եռանդնավառք .

Եւ մի զօրէն մարտամբօխից դռնթ տան ճեպլն ուղմ յարդարել .

Ո՛չ , դա խաղացք անգլիական

Ձօրուն՝ մահու կընծ 'ի տես :

Ո՛վ , քանի պերճք ցասմանցն 'ի վրէժ .

Վա՛յ արութեանն՝ յայպրն ծաղու գալ ըզբազկովք չըղթայակապ .

Տեսեալ քաղի արանցն , եհէ , զհէքն 'ի զինուց անպատըսպար ,

« Մեռցի , միլեալք բարձրաձայնեն ,

Դա զճիւղացըն դըժոխոց մեզ կախարդանս յարոյց ընդդէմ » . . .

Մեղ զինչ զընէք նըմին , այ մեղկք .

Որ զսիրտ յեռանդն արծարծէ՝ բոց երկնազոքցիկ խրախուսանաց ,

Կըղկաթ յանուռ գալլիական , ծաղր ըզվտանդիւ օրհասարեր ,

Սոյն այս հմայիցն իւր կախարդանք .

Եւ ո՛ր այլ բնաւ զինուց 'ի դէպ՝

Ի գուպարել , պարտել , և տալ զեկն 'ի պատիժ պատուհասի :

Քրիստոսանիչն ըզպատկեր պսոգ Յովհաննա եռանդադինս :

Երկայն վարսիցըն խոպոպիք հողմածըփեալ ծածանէին .

Դէմ եղեալ առ փայտակոյտն անայլայլակ կերպարանօք՝

Յամբ և յուշիկ քայլափոխէր :

Հաս , ամբարձաւ անդ անվըրդով . յոտընկելեաց մինչ 'ի բարձուէն

Ում ծախել կայր զինքն ընդ հուպ՝ աչս 'ի խարոյկն արկ և ետես

Ըղխուժ դահիճան 'ի վարանս, ըզհրալուցկին 'ի պատրաստի,
Թալուկ զանձամբն սողոսկէր, և վայրահակ զլուին ըզլանջօք՝
Աչքն յարաստու թացան յաղի:

Լայց, դուստրր, լայց, չարաբաստիկ,
Յաղարտ վարի գեղ մանկութեանդ
'ի տարածամ հունձըս ծաղկին.
Ողջամբ մինաւ Երկինք պայծառ,
Հարկ անխուսափ է մեռանել:

Ո՛չ ևս այլ զուարթածիծաղ բըլբոցդ 'ի տես բերրեցոյիս դու,
Չիք տեսանել քեզ ըզտաճարն, ըզչէնս, ըզդաշտ վօքուլէօրայ,
Մի՛ զհիւզդ, և ոչ քերցդ ըզդասակ,
Նա և ըզհայրդ ինքնին 'նդ բեռամբ ցաւոց առ դուրս հասեալ մահուն . . .

Անդ խուն ինչ ըզկընի զարհուրելի խոր լըռութեան,
Յոյս յանկարծոյն արձակեալ բոցըն ճարակի և դիզանայ . . .
Եռանդն 'ի սիրտ քաջարի լուցաւ մարտիկ օրիորդին,
Ըզկիսայրեաց բազուկն 'ի դուրս՝ դեռ մահացան ըսպառնուեօք,
Հրաշէկ ընդ ծուխ գոլորշապատ՝ Անգլիացոյն բառնայ 'ի ցոյց.

Հիմ զարհուրիք՝ ընկրկեալք յետոս
Յանգէն բազկէս, Անգլիացիք:

Շուրջ պատ առնու բոցն ըզկուսիւ, և ձայնն յողիսն հեղձամըդուկ՝
Կողկողի դեռ ևս, « Ո՛վ Գալիա, ո՛վ փարեյիդ իմ թագաւոր »:

Ո՛վ որ ըզգոռ յաղթականաց ցըրեալ զխորհուրդսն վանդեցեր,
Ուր նախ 'ի լոյս զաշտդ բացեր, տայր որ կանգնել քեզ մահարձան,
Յոր զգոյժ ցաւոց և սորջանաց իւրոց բերցէ քոյդ Գալիա
Եւ յամբը շնորհս առ Երախտիսդ:

Դեռաբուսիկ անդ ընդ նոճեօք գայցէ նա ինքն հեծեծամուռնչ .
Եւ զոյգ նոցուն էր ինձ աճել փառացդ և իւրն զօրութեան,
Դրոյմիւ 'ի պղինձըն սըզաղգած՝ զհանգէս մըրցմանցդ ռազմախաղաց,
Հանգէպ գնացիցըդ փախըստեայս՝ վաշտըս դրօշուց Բրիտանիայ,
Ըզձեռըն Տեառն 'ի վրէժ շարժեալ քե իրաւանցն արդարապատ:

Եկայք, կուսանքդ գեղաղէչ, եկայք, մարտիկքդ արիագունդ,
Առ տապանաւ նորին սրփուել զուռըս վարդից և սարդենեաց:
Եւ ուղևոր՝ ընդ սըլանալ աւուրց՝ ընդ այս անցեալ մայրիս,
Սըրբանըէր հատեալ սաղարթըն մորճ յաւանդ թողցէ յայս բան.
« Աք փըրկիլն ազատարար թընիկ գահռն և հայրենեաց,
Որ լոկ դամբան մի ընկալաւ պերճ արուքեանցըն փոխարէն »:

ԳՐԱԳԻՐ ՏԵԼԱԳՐԱԵԸ

ԱՌԻԻԾՆ ՓԼՈՐԵՆՏԻԱՅ

Հընաւանդ սովորոյթ առ պարբապօք փլորենտիայ
Գումարեալ պաշտէր ցանգ ամ ըստ ամէ տօն շինական ,
Ամբօս գիւղականաց 'ի պարապայ դատավարս ,
Ողջունել գարնայնոյն ճեպի պարուր ըզգալուստ :
Անդ բերկրահոյլ գունդ բիւրաւոր կայթ ըզկայթի հարկանեն ,
Հաճոյից հըպատակք քան նըւագացըն չափու :
Մինչ յանկարծ ահաւոր և ըսպառնող կառանչիւն ,
Ըզվանգիւն մայրեաց դուրնչեալ հեռուստ 'ի դող լուծանէ :
Առիւծ բոցատեսիլ լինի աչացն յանդիման ,
Խոյս 'ի բաց տուեալ փախչին . և 'ի շրփոթս անդ մայր մի ,
Ի խուճապ տագնապին փութայ զորդին իւր թափել .
Աւաղ , սահեալ 'ի բաղկայն անկանի բեռն այն քաղցրիկ :
Ճըչայ կինն , ըզկայ առնու . ընդ գիշախանձըն ժանեօք՝
Տեսանէ զորդին , սոսկայ , զոփայ տըմոյն և մազկոխն ,
Կայ անշարժ , բազկատարած , կառուցեալ զակն անքըթիթ :
Եինքն անդրէն զըմբերոցն ըզգայութեանց գործեալ դարձ ,
Սարսուռ նըկուն զինքն ընկճէ , սարսուռ 'ի լանջն ազդէ ոյժ :
Ո՛վ կախարդիչ սիրոյ հնարք , ո՛վ հիւսքանչ զառանցանք .
« Տո՛ւր ինձ զորդեակն իմ սիրուն , տո՛ւր ինձ » , գոչէ մայրն 'ի գուճս .
Գալարեն մօրըն կողկողանք զաղիս դըժնէ առիւծին ,
Ըշտեղի առեալ պըշնու և ակնարկէ դարձադարձ ,
Եւ զի մայր ոք պաղատի առ նա՝ թըւի գուշակել .
Հեզիկ ակնարկիս ձըգեալ 'ի նա անուշակ՝
Ընձեռեալ ըզցանկալին՝ առ ծունկըս մօրըն թողու ,
Ըզհամբոյր քաղցրաժըմիտ մանկանն ըզդէմն ակնարկեալ ,
Սիգաճեմ և յամիաքայլ 'ստ ակն 'ի մայրիս անկանի :

ՄԻԿԱԵԼ

ԸՆԹԱՑՔ ՄԱՐԳԿԱՅԻՆ ԿԵՆԱՑ

(ՏՃ" ԷԶ 65)

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ Բ.

Թէ ըզծովուն զայրոյթ դըժնեայ
Քեզ քարոզէ մերս Մուղա ,
Ոչ արգելու ըզգոգ նաւուգ
Մատուցանել հոգմոց նորա :
Այլ խըրատէ՝ զի զառաքաստ
Ուր հարկ յանձնէ՝ հոգմոց 'ի բաստ ,
Ընդ ճանապարհ գարանալից
Ամրակառոյց լիցի քո լաստ :

Մի լիցի փոյթ ըզգեղեցկէ ,
Մի ըզգարթած լաստափայտէ ,
Եւ մի 'ի ձող կայմիդ կապեր
Գու զառաքաստ 'ի մետաքսէ :
Ըզմետաքսեայ առաքաստից
Ոչ ինչ հոգան հարաւ հիւսիս ,
Ի՛նչ աչ ընդ աչ ալիք բախեն
Ըշնըկարէն պատկերս գից :
Արքայուհին կանուպոսի
Լուծեալ յափանցն իւր հայրենի ,
Առաքաստեաց զիւր նաւափայտ ,
Յոյր պերճութիւն պակեռն ալիք :